

ВІДГУК
офіційного опонента
д.е.н., професора, завідувачки кафедри економіки і підприємництва
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Тульчинської Світлани Олександрівни
на дисертаційну роботу
Пінчука Віталія Івановича
«Механізми державного управління запобіганню корупції в органах влади
в контексті економічної безпеки»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Впровадження механізмів протидії корупції в органах влади для забезпечення економічної безпеки є актуальним завданням для всіх країн світу в будь-який час, але в умовах воєнного стану набуло особливої актуальності в Україні. Актуальність питання про особливості державного управління у боротьбі з корупцією, враховуючи серйозне поширення масштабів корупції в різних сферах суспільного життя та те, що воєнний стан може створити сприятливі умови для підвищення рівня корупції.

Одним із найважливіших завдань державного управління щодо запобігання корупції в органах державної влади є забезпечення державою «правової безпеки» всіх громадян, що вимагає запровадження тимчасових обмежень на виконання окремих нормативно-правових актів щодо врегулювання антикорупційних питань. Проте такі обмеження мають враховувати, з одного боку, права і свободи громадян, а з іншого – те, що тимчасові обмеження дії окремих нормативно-правових актів можуть створити сприятливі умови для корумпованості органів державної влади та місцевого самоврядування.

Крім того, обмеження дії окремих нормативно-правових актів, що регулюють питання запобігання корупції, може знизити рівень довіри до державних інституцій та підвищити рівень соціальної напруги в суспільстві. За цих обставин запобігання корупції шляхом забезпечення ефективного

державного управління є важливим для збереження довіри суспільства до державних установ і підтримки соціальної стабільності.

Дисертація виконана відповідно до тематики науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема «Публічна політика сталого розвитку реального сектору економіки України в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0120U104297) та «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (номер державної реєстрації 0120U105292), під час виконання яких автором здійснена оцінка механізмів державного управління запобіганню корупції в органах влади в контексті економічної безпеки.

***Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації, їх достовірність***

Ознайомлення зі змістом дисертації дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки й рекомендації, викладені в дисертаційній роботі, у сукупності вирішують важливе наукове завдання – розроблення теоретико-методичних основи та практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного управління запобіганню корупції в органах публічної влади в контексті економічної безпеки. Теоретико-методичні положення, практичні рекомендації і висновки, сформульовані дисертантом, є достовірними. Дисертаційна робота має логічну побудову, її автор сформулював постановку проблеми, формулювання завдань, визначив влучні методи та прийоми дослідження.

Обґрунтованість наукових результатів, висновків та рекомендацій забезпечується використанням взаємопов'язаних загальнонаукових та спеціальних методів (системний, історико-ретроспективний, компаративний, структурно-функціональний, аналізу і синтезу, узагальнення та систематизації, індукції та дедукції, єдності цілого й частини, проблемного аналізу), зумовлених метою та завданнями дисертації. При проведенні дисертаційного дослідження використано наступні методи: історичний метод дозволяє дослідити особливості наукового підходу до дослідження феномену корупція як соціального явища;

порівняльний метод визначає суперечності, які виникають у сучасній теорії державного управління щодо оцінки результативності та ефективності вітчизняних механізмів запобігання та протидії корупції; групування – для виокремлення, систематизації механізмів державного управління запобіганню корупції; монографічний та метод узагальнень – для виявлення особливостей становлення механізмів державного управління запобіганню корупції; соціологічного аналізу – для визначення часткових показників оцінювання рівня корупції; графічний – для візуалізації результатів аналізу, відображення просторової структури досліджуваних явищ та процесів; статистичний та метод аналітичного моделювання – для діагностування та формування прогностичних оцінок розвитку індексу сприйняття корупції та його вплив на показники економічної безпеки; експериментальний та метод узагальнень – для обґрунтування концептуальних положень та практичних рекомендацій реалізації комплексного механізму запобіганню корупції в органах публічної влади в контексті економічної безпеки.

Наукова новизна одержаних результатів

Основними здобутками, що становлять наукову новизну дисертаційного дослідження, є такі. У дисертації:

вперше:

розроблено концептуальну модель, яка базується на принципах методології системного підходу, передбачає урахування генези наукової думки щодо застосування механізмів державного управління, що направлені на запобігання корупції в органах влади в контексті економічної безпеки.

удосконалено:

1) критеріальні характеристики ознак механізму запобігання корупції в органах державної влади, що, на відміну від усталених, передбачають урахування основних принципів боротьби з корупцією та дає можливість побудувати систему взаємозв'язаних пріоритетів та напрямів боротьби з корупцією, що базується на пентагрупі компонент, а саме політичного, організаційного, економічного, ідеологічного і правових аспектів;

2) функціонали механізму запобігання корупції в органах державної влади, що, на відміну від існуючих, побудовані на їх взаємозв'язках з громадськістю, що передбачає формування стійкої антикорупційної громадської позиції, підвищення рівня правової свідомості та почуття патріотизму, руйнування схильності до корупційної моделі поведінки;

дістали подальшого розвитку:

1) понятійно-категоріальний апарат теорії державного управління за рахунок поглиблення сутності поняття механізм державного управління запобігання корупції в органах влади, що визначається як сукупність цілеспрямованих дій держави, які спрямовані на забезпечення конституційних прав і свобод кожного громадянина країни, укріплення демократичних та моральних цінностей суспільства, забезпечення ефективних взаємозв'язків в антикорупційній сфері між місцевими органами публічної влади, громадськими організаціями, силовими структурами та громадянами зокрема;

2) засадничі умови реалізації механізмів державного управління запобігання корупції в органах влади, що, на відміну від усталених, виокремлює інституційно-інформаційний механізм, який забезпечує створення норм, правил та інститутів, орієнтованих на регулювання взаємодії органів державної влади та громадськості в питаннях своєчасного надання інформації, необхідної для прийняття науково-обґрунтованих рішень щодо спрямування антикорупційної політики;

3) композиція кращих закордонних практик відносно реалізації антикорупційної політики, дала можливість із урахуванням національних особливостей виокремити пріоритетні напрямки щодо забезпечення: відповідального, антикорупційного державного управління; незалежності судочинства в питаннях корупційних злочинів; суворого нагляду за дотриманням високих етичних стандартів для посадовців; відповідного соціального захисту посадових осіб;

4) методичні рекомендації щодо реалізації механізму запобігання корупції в органах публічної влади в контексті економічної безпеки за використанням комплексного підходу, що забезпечить отримання довгострокового позитивного

ефекту за рахунок створення механізму прозоро-функціонуючої системи прийняття управлінських рішень загальнодержавного та місцевого рівнів із високою стійкістю до проявів корупції для підвищення соціального забезпечення населення.

Практичне значення результатів дослідження

Основні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних рекомендацій і науково-методичних підходів; головні висновки та пропозиції, отримані в результаті дослідження, можуть бути використані в управлінській діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Зокрема, матеріали дисертаційного дослідження використані Чернігівською обласною державною адміністрацією, Головним управлінням Пенсійного фонду України в Чернігівській області, Чернігівської міської військовою адміністрацією, Гончарівською селищною радою.

Теоретичні результати проведеного дослідження використано в освітньому процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» МОН України, зокрема, під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Громадянське суспільство та сучасна демократія», «Антикорупційна діяльність в Україні», «Інституціональні засади публічного управління та адміністрування», «Комунікативний менеджмент на державній службі».

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

За результатами дослідження опубліковано 15 наукових праць, з них: одна стаття – у виданнях, що індексуються у наукометричній базі Web of Science, один розділ у колективній монографії, чотири статей – у наукових фахових виданнях, три статті – у закордонних наукових виданнях, шість публікацій – у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій – 10,18 д. а., з яких автору належить 7,82 д. а.

Автором дотримані вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, щодо кількості публікацій, відповідності опублікованих результатів тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушень академічної доброчесності. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації

Оцінюючи представлену дисертаційну роботу в цілому позитивно, слід зазначити дискусійні положення та висловити наступні зауваження.

1. У п.п. автор розглядає понятійно-категоріальний апарат дослідження питання механізмів державного управління запобігання корупції в контексті економічної безпеки. Вважаємо доцільним більш глибоке окреслення теоретичних засад дефініції «економічна безпека», яка визначена у тематиці та меті дисертаційного дослідження.

2. На рис. 1.4 (с.61) наведено класифікацію механізмів державного управління. На нашу думку, теоретичне викладення механізмів державного управління протидії корупції доцільно було б представити у схематичному вигляді для більш чіткого розуміння методики подальшого дослідження.

3. На рис. 1.6 (с.71) автор запропонував принципи механізму державного управління запобігання корупції в органах влади, які складають методичну основу дослідження. Вважаємо доцільним окреслення методологічних засад механізму запобігання корупції таким чином, щоб кожен механізм був пов'язаний із відповідними принципом публічного управління.

4. У п.п. 2.2 (с. 96-111) автором проведено розрахунок динаміки розвитку показників сприйняття корупції в Україні та проаналізовано показники рівня економічної безпеки України. На нашу думку, робота б тільки виграла, якби

автор приділив більші уваги проблемі деталізації показників корупції за регіонами або за сферами економічної діяльності.

5. У п.п. 2.3 (с. 112-122) автором було проведено оцінку ефективності державних механізмів попередження корупції в органах публічної влади в контексті економічної безпеки, але при цьому, для більш детального обґрунтування доцільно було б схематично або у табличній формі обґрунтувати цей напрямок дослідження.

6. У третьому розділі роботи (п.3.1) автор досліджує зарубіжний досвід антикорупційної політики в Україні, але при цьому, доречно було б проаналізувати проблематику нормативно-правового забезпечення та визначити прогалини вітчизняного законодавства в цьому питанні.

7. У п.п. 3.3 (с. 172-191) за результатами проведеного автором дослідження запропоновано напрями вдосконалення механізму громадського контролю за реалізацією стратегії державної антикорупційної політики, проте вони мають узагальнюючий характер. Бажано було б на основі запропонованих напрямів визначити їх ефективність в питаннях запобігання корупції в контексті економічної безпеки.

Наведені зауваження та дискусійні положення не знижують загальної теоретичної та практичної значущості, обґрунтованості й достовірності основних положень дисертації.

Загальна оцінка роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Пінчука Віталія Івановича «Механізми державного управління запобіганню корупції в органах влади в контексті економічної безпеки» є завершеним, цілісним науковим дослідженням, виконана на актуальну тему, містить положення наукової новизни та має теоретичне та практичне значення.

Дисертація оформлена відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. № 40. Дисертаційна робота «Механізми державного управління запобіганню корупції в органах влади в контексті економічної безпеки» відповідає спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, за

формою і змістом відповідає вимогам викладеним у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Пінчук Віталій Іванович – автор дисертації «Механізми державного управління запобіганню корупції в органах влади в контексті економічної безпеки», заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Офіційний опонент:

д.е.н., професор, завідувачка кафедри економіки і підприємництва Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» МОН України

Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА

Вчений секретар:

к.т.н., доцент Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Валерія ХОЛЯВКО